

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, V. Koháry-utca 4. II.
 Telefonszám: Lipót 974-24.
 Minden pénz a lelkeszi hivatal címére
 küldendő.

Felelős szerkesztő:
JÓZAN MIKLÓS
 Munkatársak:
 Botár Imre   Buzogány Anna
 dr. Csiki Gábor

Megjelenik havonként.
 Előfizetési ára:
 Egy évre . . . . . 4 pengő

Torda: 1568.

HATÁRKÖVEK

Pozsony: 1848.

az unitárius egyház történetében. Ezeken a helyeken mondta ki az országgyűlés előbb Erdélyre, azután egész Magyarországra nézve, hogy **az unitárius vallás bevett vallás** (recepta religio).

TARTALOM

Új köntös	Józan Miklós
Vallás.	P. b.
Az unitárius egyházközségeknek . . . Istentől áldás . . .	Ferencz József, unitárius püspök
Kossuth	Józan Miklós
Találkozás	D. Patakyné, Nagy Piroska
Felhívás	Igazgató tanács elnöksége

Hírek

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, V. Koháry-utca 4. II.
 Telefonszám: Lipót 974-24.
 Minden pénz a lelkészi hivatal címére
 küldendő.

Felelős szerkesztő:
JÓZAN MIKLÓS
 Munkatársak:
 Botár Imre   Buzogány Anna
 dr. Csiki Gábor

Megjelenik havonként.
 Előfizetési ára:
 Egy évre . . . . . 4 pengő

Torda: 1568.

HATÁRKÖVEK

Pozsony: 1848.

az unitárius egyház történetében. Ezeket a helyeken mondta ki az országgyűlés előbb Erdélyre, azután egész Magyarországra nézve, hogy **az unitárius vallás bevett vallás** (recepta religio).

UJ KÖNTÖS

„Nem kívánunk levetköztetni, hanem felöltöztetni,
 hogy ami halandó, elnyelje azt az élet”. 2. Cor. V. 4.

Azt mondja a magyar példabeszéd: „Nem a ruha teszi az embert.” S mégis a legtöbb embernek erre van a gondja; mert másfelől az is elismert dolog, hogy a ruha **tisztesség**. Társas életet nem folytathatunk megfelelő ruházat nélkül, amelynek mindig sorsunkhoz és hivatásunkhoz kell igazodnia. A papi rend a szertartásoknál, annak minősége szerint, különböző stólát ölt magára. Még az egyszerű protestáns lelkipásztort is mindenki a palástjáról vagy Luther-köpenyéről ismeri meg. Régen a különböző céhbelieknek mesterség szerint meg volt a maguk jellegzetes öltönye. A katona is büszke a maga ezredének uniformisára. A magyar nemesi és főúri díszruha pedig világszerte el van ismerve: sujtásaival és prémjével, csattjával és forgójával egy egész vagyont képvisel. A csillogó és művészi népviseletek is azt igazolják, hogy kivált az Isten házában ezzel az öltözködéssel is kimutatják a nép egyszerű gyermekei a szenthely iránti tiszteletüket. Igaza van tehát az apostolnak: nem kívánunk levetköztetni, hanem felöltöztetni. Még a gyermek is örül, amikor először iskolába adják, hogy új köntöst vehet magára.

Ezt a halandó testet, amely különben Isten akaratából **meztelenül** jön e világra, eléggé betakargatjuk divatos rongyainkba s talán még páváskodunk is bennök s többre tartjuk magunkat annál, aki nem öltözik olyan fejlett izléssel, mint mi magunk. Pedig ez csak a testi ruha, amely ki van téve az idő szeszélyének és változásainak. Ez az ó-embernek a ruhája s nem az a lelki köntös, amely „varrás nélkül való”, s melyről az ártatlan legenda azt meséli, hogy együtt nőtt a gyermek Jézussal, míg a poroszlók sorsot vetettek arra is a nagy tragédia utolsó jelenetében. Azt mondtam, hogy legenda. Azt mondtam, hogy mese. Pedig nincs az a matematikai igazság, amely igazabb lenne, mint ez. Az új Embernek új ruhára, új köntösre van szüksége, hogy ami benne halandó, elnyelje azt az — Élet.

Krisztus szive szerint való új emberekre van szükségünk a családi, a társadalmi és a nemzeti közélet minden terén. Vetkőzzük le hát az őt! Öltözzük fel az újat! Az egyház se nézheti némán, tehetetlenül, hogy mint forrong és ujhodik meg körülötte a modern világ, amelybe csak nagy ügygyel-bajjal tud beleilleszkedni. Krisztus egyházának a XX. század Golgothája felé vezető útján szüksége van az első század keresztjének minden áldozatára és minden dicsőségére, hogy a Mester köntöse ne legyen ismét latrok martaléka.

Új köntösödben ezzel a gondolattal bocsátunk utadra, hetedik évemben, lelkünkben lelkedzett kis gyermekünk: „Unitárius értesítő” Eredj az élet iskolájába: tanulj sokat, figyelj meg mindent, beszélj okosan, segítsd a te osztályos társaidat; senkit meg ne bántsd, meg ne botránkoztass. Imádságod legyen a — „Miatyánk.” — Hitvallásod: a „Magyar Hiszekegy.” — És legfőbb törvényed: a „Szeretet tizparancsolatja”.

Szerkesztő.

VALLÁS

(John Caird, 1820—1898.)

A vallás az élet művészete. Arra tanít, hogy jók legyünk. És minél több jót cselekedjünk. Az az igazán vallásos ember, aki egyuttal őszinte, igazságos, szelid, türelmes és önmegtagadó. Minden szava, minden gondolata és minden cselekedete önzetlen, tiszta és nemes.

Hol tanítják ezt a művészetet? — Nem a négy fal között, hanem a nagyvilágban. Abban a mindennapi életben, amelynek megvannak a maga gondjai és kísértései, a maga versengései és tülekedései, amelyek próbára teszik az ember jellemét. Ezt a művészetet tehát mindenki gyakorolhatja. Mindennemű hivatás és foglalkozási ág ezer és ezer módot nyújt arra, hogy tökéletesítsük benne magunkat.

Amikor a gyermeket írni tanítják, elébe teszik a mintát s megmagyarázzák neki, hogy az egyes szavakat miként másolja le. Nem fontos, hogy mit ír. Akármit írjon is, az a fő dolog, hogy jól megtanuljon írni.

Amikor a Krisztus tanítványa óhajtok lenni, nem fontos, hogy milyen munkakört tölts be. A munka, amit ott végzek, csak segéd-

eszköz. A fődolog, hogy megtanuljak az evangélium szellemében élni. Hiven és igazán követni az én Mesteremet.

A külső forma nem számít. Minden a végrehajtástól, a Mester nyomdokainak követésétől függ.

Eközben természetesen, lehet és kell is imádkozni, bibliát olvasni, elmélkedni és templomba járni, hogy a hivek gyülekezetével együtt ápoljuk a mi közös szent eszményeinket. S amíg ez tart, egy időre elvonulunk a világ zajától. De az ilyen ceremóniák önmagukban nem sokat érnek. Csak lépcsőfokok az égiekhez való emelkedésben s valódi áldást csak akkor nyújt a vallásos buzgólkodás nekem, ha egészen áthatja és meggazdagítja lelkemet — alkalmassá tevén azt a hit magvainak dús gyümölcsözésére.

Használjuk fel hát ezeket a segédeszközöket is örökévaló céljaink megvalósítására! Legyen a mi vallásunk az élet művészete: hogy jók legyünk és minél több jót cselekedjünk — Isten dicsőségére és embertársaink javára.

P. b.

Sz. 1-1928.

U. P.

Az unitárius egyházközségeknek s azok tagjainak Istentől áldás és kegyelem!

Szeretett hiveim!

Ismeritek Énekes Könyvünkben s talán tegnap az istentiszteleten el is énekeltétek azt az éneket:

„Az esztendő eljönnek, hogy elenyésszenek,

Az időnek tengerébe elvegyüljenek,

Igy iramlik, foszlik széllyel az élet is,

S ami elmúlt, vissza nem jön, bárhogy kéred is.”

Ime, a tegnapi nappal ismét egy év tünt el a többi után és a mai nappal egy új év hajnala derült reánk. Ki ne lenne kíváncsi tudni, hogy vajjon mit hoz reánk ez az év: örömet-e, vagy bánatot, mosolygásra vagy

sírásra lesz-e alkalmunk? De azt a fátyolt, mely a jövőt takarja, emberkéz félre nem tolhatja s ez is az isteni bölcsességhez tartozik, mert ha előre tudnók a jövőt, örömünk sem lenne teljes, mikor arra alkalom nyílik, bánatunk pedig még akkor elkezdődne, amikor arra nincs okunk. Elégedjünk meg azzal, hogy valószínűleg lesz örömünk és bánatunk is, mint volt a múltban is. Csak az a kérdés, hogy melyikből lesz több s melyikből kevesebb s hogy több legyen az örömből, ezért kívánunk ma mindnyájan egymásnak — boldog új évet.

Mindenekelőtt hát én is boldog újévet kívánok

mindnyájatoknak, szeretett hiveim. De mivel ez az év, mint szökő év, egy nappal hosszabb lesz, mint rendesen más évek, arra kérlek titeket, hogy dolgozzatok többet és imádkozzatok többet. Igen, dolgozzatok többet, minél többet, mert kevesen lehetnek közöttetek, akiknek nem a mindennapi munkával és fáradsággal kell megszerznie még a mindennapi kenyeret is. Kevesen lehetnek közöttetek, akik összetett kezekkel is elmondhatják: „egyél, igyál én lellem, mert sok esztendőkre eltett javaid vannak”. Aztán a munka, a dolog a legbiztosabb óvszer a véték ellen, mert amint a közmondás is tartja: a munkátlanság, a henyeség, a restség a bűn párnája.

És imádkozzatok többet, minél többet, mert amikor imádkozunk, az Istennel társalgunk, s kivel lenne társalgásunk épületesebb, mint Istennel? Imádkozzatok, mikor munkára indultok, kérve Isten segedelmét, mert hiábavaló minden szorgalom, jó igyekezet, ha Ő nem segít. Járjatok el buzgón az istentiszteletre, mert ti vagytok a templomoknak élő kövei. De ne feledjétek, hogy ti unitáriusok vagytok. Tiszteljétek minden valást, de szeressétek és ragaszkodjatok a tietekhez, az unitárius valláshoz. Ennek érdekében hozzatok meg

minden áldozatot, mert különösen iskoláink fenntartása, melyekben gyermekeitek nevednek, sok áldozatot kívánnak. A multban is csak a hívek áldozatkészsége tartotta fenn azokat. Kövessétek azokat.

Legközelebről az egyházi adót fizessétek pontosan s akinek Isten módot ad rá, örökítse meg nevét egyházközségének vagy az egyetemes egyháznak tett alapítvánnyal.

Még sokat mondhatnék, sokra inthetnék és lelkesíthetnék, de ha csak ezeket is megfogadjátok, amit mondottam, boldog leszek. Én ismét boldog új évet kívánva mindnyájatoknak, zárom ez évben első főpásztori leveletem: Isten áldása legyen rajtatok egyen egyen és családaitokon!

Kolozsvár, 1928 januárius 1.

Főpásztori szeretettel
Ferencz József,
unitárius püspök.

U. i. Lelkész atyámfiat kérem, hogy ezt a leveletem újév első napján az istentisztelet alkalmával olvassák fel.

KOSSUTH EMLÉKEZETE*

Magyarország történelmi arcképcsarnoka gazdag kiváló férfiakban, akik mint királyok, hadvezérek, törvényhozók, írók és államférfiak, gondviselészerű szerepet töltenek be nemzeti életünknek hol békés, hol válságos korszakokban. Nyugodt lélekkel mondhatjuk, hogy e tekintetben fel merjük venni a versenyt a nyugati nagy nemzetek fiaival, mert ugyszólván minden korszaknak megvan a maga nagy embere, akinek prófétai látása előre megrajzolja számunkra a jövő képét s minden anyagi és szellemi energiát a kitűzött célnak megvalósítására szólit.

Ezelőtt száz esztendővel, az ugynevezett reformkorszakban (1825—1848.) ugyancsak bőkezűen ontja a Gondviselés a maga áldásait magyar népünkre ilyen kiváló vezérférfiak alakjában, akik közül Széchenyi, Kossuth és Deák, a triumvirek diszes méltóságában járnak előttünk; kiki a maga módja és felfogása, a multban gyökerező hagyományok és egyéni vérmérséklet szerint igyekezték boldogítani s a fejlődés útjára terelni a nemzetet. Itt igazán elmondhatjuk a költővel:

„Nem tudom én, melyik volt szebb,
Melyik dicsőbb, melyik nagyobb? ...

Mert a maga nemében mindenik egyformán nagy. Szellemök vezérfényének sugara egyik a mászt kiegészíti. Végzett munkájok nyomán, a magyar ugar újból felvirágozik, a magyar jog és igazság a százados álmok után

legszebb győzelmét aratja s a lélek lángja megtermékenyíti a sziveket. Egymást követik a pünkösdi jelenetek, amidőn a rendi Magyarország arisztokráciája és nemessége — az idők jelei által biztatva — önkényt lemond eddigi kiváltságairól s a népet, az istenadta népet, amely eleddig jobbagysorsban tengődött, bevezeti a magyar alkotmány sáncaiba. Ezen az uton hazánk is belép a polgárisult államok sorába, mégpedig anélkül, hogy az emberiség örök jogaiért vívott szent harcban nálunk vér folyt volna. Kivívták azt a magyar nemzet politikai vezérei a maguk szellemi fegyvertárában mindig készen tartott erkölcsi fegyverekkel, a törvény erejével, a szándék tisztaságával és az áldozat szentségével. Jól mondja az egykori bölcselő: „Ha egy nemzet kész elhagyni a pusztát és eljutni az ígéret földjére, a gondviselés megadja neki a vezért.”

A magyar nemzetnek az átalakulás e dicső korszakában több vezér is jutott. S amikor az egyiknek érdemeit Isten iránti mélységes háláérzettel emlegetjük, mint ma is ennek a vallásos estélynek keretében, azáltal semmit se vonunk le a másiknak igazi lelki nagyságából. Hiszen Széchenyi Istvánt éppen Kossuth Lajos nevezte el a „legnagyobb magyarnak” s Deák Ferenc olympusi magasságban fog állani minden jó magyarérzésű ember előtt mindörökre, mint a „haza bölcse”. S velök egyvonalban, a hazát ujjászülő események homlokterében ott

*) Irta és a Dávid Ferenc Egylet vallásos estélyén, 1927 dec. 9-én felolvasta Józán Miklós.

van Kossuth Lajos, mint a „nemzet prófétája”. Róluk igazán el lehet mondani: „Komoly férfiak, komoly alkalmakkor a Haza kultuszát helyezik minden más fölé és készek mindent feláldozni oltárán, úgy mint atyáink tevék”.

Mind a három vezér egyetértett abban, hogy Magyarországot ezeréves multjához hiven nagygyá és hatalmassá tenni: az új nemzedék legfőbb feladata. Mindenik egyformán sürgette — olykor keserves ostorcsapásokkal is — a nemzeti haladás nemes ösztönét; de egyikök se gondolta volna, hogy „százados mulasztást visszapótol egy hatalmas óra” (Petőfi). Az elvi tusában egyikök se bocsátkozott alkuba; mind a hárman megőrizték teljes lelki integritásukat. S ha mégis volt különbség közöttük, az inkább csak a dolgok menetére, a tempóra vonatkozott. Széchényi vezérelve a gazdasági megerősödés, amely maga után vonja majd a politikai szabadságot és függetlenséget. Kossuth Lajos vezérelve: elsősorban az ország politikai szabadsága és függetlensége, amelyet az alapvető törvényeknek egész sora biztosít, de — sajnos — többnyire csak írott malaszt, mert amit a szentesített törvény királyi szóval megpecsétel, azt az osztrák császár nem tartja meg. Ebből a végzetes kényszerűségből fakad immár négyszáz éve — mert a mai nyomoruságos állapotot is az Ausztriával kötött érdekházasságnak köszönhetjük — minden baj, minden veszteség, minden megaláztatás, amely nemzetünket érte. A fenforgó viszonyok között Deák Ferenc se tehetett egyebet, mint a jog, törvény és igazság alapján állva, mérséklőleg hatott a küzdő felekre, akár Kossuthról és Széchényiről, akár a nemzetről és a dinasztjáról volt szó.

Más a fegyverzet, de egy a zászló, amely alatt küzdenek s amely alá tömörítik élő példadadásukkal és lelkesedésükkel a nemzet fiainak legjavát. A honfoglalás óta nem volt még ilyen szent összefogás az egységes nagy Magyarország érdekében. De hiszen tulajdonképpen **honfoglalás** volt ez is, mert minden talpalatnyi helyet a saját népünk szívében és lelkében ilyen mindenre kiterjedő atyai gondoskodással, lemondó türelemmel és nemes elszántsággal lehetett és kellett meghódítani. A vár nem nézett többé rideg magaslatáról közönnyel, vagy éppen néma megvetéssel a **kunyhóra**: a kunyhó se táplált kebelében többé ellenszenvet, vagy éppen irigységet a vár urai iránt, mert a kunyhó mécsvilágát és a paloták csillárait egyformán beraogyogta a szabadság felkelő napja. Tagja lett a nép is a magyar szent korona misztikus lényének, mint egyenlő fél, aki előtt nyitva áll a pálya akár az ország legelső, legdiszesebb fokára is. A testvériség szellemében kivívott reform „kapcsot készít a tegnap és a holnap között, a multat respektálja, a jelent kiméli, a jövőt előkészíti”.

Lelki szemeik előtt ugyanaz a magasztos

cél lebeg, hogy t. i. Isten kegyelméből „békés, nyugalmas uton végezzék be a nemzeti átalakulás nagy munkáját”. Nyomról-nyomra, lépésről-lépésre kellett haladniok, hogyha nem akarták a nemzetet — mert ime, a népből csakugyan öntudatos, jogaira féltékeny, kötelességeire büszke nemzet vált — forradalmi megrázkódtatásoknak kitenni, aminek jól ismert jelszava: „mindent nyerni, vagy mindent veszteni!”. Ők pedig minden áron nyerni akartak. Nyerni mindent a nemzet számára. Nyerni azzal a szent elhatározással, hogy amit egyszer megnyertek, azt zsarnoki önkény el ne rabolhassa, vagy kalandor politika kockára ne tehesse.

Ebben a nemes törekvésben hozzájuk szegődött fegyverhordozó gyanánt a korszellem is, amely kedvezett a nemzeti irányzatnak. Vörösmarty és társai halhatatlan verseikben költögették a „régidicsőséget” s megmutatták, hogy az ősi magyar nyelv kifejező ereje nem áll mögötte a klasszikus termékeknek, amelyeknek kétezer év óta csodájára jár a világ. S ezenközben a politikai demokrácia kísérő hangjaként kellemesen cseng fülünkbe a népies magyar dal, amelynek alig van gazdája. Ugy születik, mint a virág. Olyan hangulatos, olyan kedves, mint a gyermeki lélek, amelynek nincsen mondva csinált öröme, vagy bánata; hanem minden igaz érzése a természet örök forrásából fakad. Az arisztokrácia és a demokrácia az irodalomban is kezet fognak a nemzet örök javainak megmentésére. Mert ki tudja, melyik a fontosabb: a nyelv-e, vagy az alkotmány? Már t. i. a mi magyar viszonyaink között, amikor száz évvel ezelőtt a törvényhozás, az iskolázás s a művelt társalgás nyelve még a latin volt. Teljes joggal mondhatta Felsőbüki Nagy Pál, a rendi ellenzék vezére, (1805) hogy „a nyelv fontosabb az alkotmánynál is. Mert az elveszett alkotmányt vissza lehet szerezni, de nyelvével együtt elvesz a nemzet is”.

Az írók és költők géniusza révén, az édes honi szó elfoglalta megillető helyét fönt és lent, mindenütt. S megtörtént — háromszáz év alatt **először** a magyar történetében, hogy az ország koronás királya, V. Ferdinánd öfelsége, magyar nyelven nyitotta meg az 1847-iki országgyűlést, üdvözölve kedvelt magyarjait, akiket ezáltal is a maga részére kívánt hódítani.

Az örvendetes kezdetnek kívánt folytatása is lőn. Minden simán ment volna, ha nincs ott Pestmegye képviselője, Kossuth Lajos, aki nevét már korábban „Országgyűlési tudósításával”, három évi keserves fogságával, a „Pesti Hirlap” riadózával, Iparegylet, Országos Védegylet szervezésével, mint elsőrangú szónok és agitátor országosan ismertté és népszerűvé tette. A választási küzdelemből a bécsi kormány minden ármánykodása mellett is győzelmesen kerülve ki, első gondja volt, hogy az udvariaság és a jómodor szabályai szerint a felirati vita rendjén a magyar király elé terjessze mindazo-

kat a sérelmeket, amelyek a tekintélyes oppozíció meggyőződése szerint az országot és a magyar nemzetet békés fejlődésében gátolták s kényre-kedvre kiszolgáltatták egy idegen hatalomnak, amely a j ószomszédi viszonyt a maga és kegyeltjei számára századokon át kikapni törekedett. Ugy van! A történelem tanúsága szerint, ez az ország az osztrák örökös tartományokkal való kapcsolata óta — ritka kivétellel — csak játéklabda volt Ausztria kezében. S ki tudja, hol állanánk ma, hogyha itt a világháború nem egy vágóhidra szánt áldozatot talál, hanem a Kossuth eszmék kultusza szerint átplántált, teljes és tökéletes független Magyarországot.

De maradjunk csak a tényeknél, mert ezek beszélnek maguk helyett. És okkal-móddal reávezetnek a jövőre is. Amit maga Kossuth a „világtörténelem logikájának” nevez.

Messze vezetne bennünket, hogyha történeti sorrendben egymásután vennők és fejtegetnők az események szárait, amelyek által Kossuth elismerten a nemzet vezére lett. A reform-mozgalom éltető lelke. Ő mondja: „Ez a reform-mozgalom már 1790 óta fenállott az országban”. S őreá, magára és egész működésére vonatkoztatva idézhetjük tovább: „**A nemzet fájának egészséges gyümölcse**, mely a nemzeti bölcsesség és lankadatlan hazafiság zseniális levegőjében bimbózott, megtermékenyült, fejlett és megért”. És a reform-mozgalom, világosan szólva, nem is irányult az uralkodó ellen, hiszen az 1848 tavaszán életbeléptetett parlamenti rendszer és felelős kormány mellett — kölcsönös megelégedésre — éppen úgy meg voltak óva a korona jogai, mint eddigelé. Sőt még inkább védelmére kelhetett azoknak egy szabad és vágyaiban kielégített nemzet önérzete. Valóban úgy is volt, amikor a nagy átalakulás megtörtént s az „ország alkotmányának épületét a kiváltságok homoktalajáról Kossuth és társai a demokrácia rendithetetlen szikla-alapjára helyezték át”.

A végrehajtott reform egyes tételei — népképviselő, szabad sajtó, törvény előtti egyenlőség, közös teherviselés, ösiség eltörlése, jobbágy-ság felszabadítása stb. stb. nem egyszerű jel-szavak voltak többé, hanem élő valóság, motorikus erő a nemzeti vérkeringésben, melynek egészséges sejtjei hivatva voltak meggyógyítani ezt a beteg országot „fejében és tagjaiban”. Meg volt mentve a haza és meg volt mentve a királyi trón érdeke. A magyar nemzet ismét elfoglalhatta megillető helyét a nemzetek nagy társadalmában. Lelkünk szárnyainak szabad röptét már mi sem akadályozta. A régi korlátok, a régi válaszfalak leomlottak s megnyílt a tér, a parlagon hevert munkamező, a nép minden rétege számára az általános haladás és egyetemes jólét jegyében. Még a periferiákon meglapuló nemzetiségek is egyelőre kielégítve látszottak lenni a közszabadságok kiterjesztése

által, mert annak áldásaiban nyelvre, fajra és felekezetre való tekintet nélkül egyformán részesült e honnak minden rendű és rangu polgára. Politikai szabadság, polgári egyenlőség, a hit és lelkiismeret jogainak törvénybeiktatása mellett a közművelődés felkarolása és az egész 1848-iki törvényhozást átlengő testvéries érzület és kölcsönös megértés: mind oly dolgok, amelyek egyenkint és a maguk egészében mind hozzájárultak az ezeréves magyar nemzet megújulásához. A nemzeti lélek ismét öntudatra ébredt s a nagy világban körültekintve, érezte, hogy neki — ha élni akar — századok mulasztásait kell fokozott munkával és lankadatlan buzgalommal helyreépítenie. Érezte, hogy a magyart az isteni gondviselés nem hiába helyezte el itt a Duna—Tisza mentén, ebben a gyönyörű országban. Belátta, hogy az önfentartás mellett magasabb hivatás vár reája a népek nagy családjában. S ha századokon keresztül Európa védőbástyája volt hazánk a Kelet megújuló vészes ostromával szemben, ma már „hivatásunk előlmenni azon munkában, melynek feladata a Duna mentén kifejtani és megszilárdítani a szabadságnak és a népek békés együttélhetésének erőteljes alakzatát. Mert amely nemzetnek nincs hivatása, az elpusztul menthetetlenül”.

Igazi adventi korszak volt ez az 1848—49 nemzetünk életében, amelynek uttorói között ma is alázatos lélekkel és gyermeki hódolattal látjuk és tiszteljük Kossuth Lajost, akinek ez irányban szerzett örök érdemeit minapában iktatta törvénybe a magyar országgyűlés, kapcsolatban március 15-ikének nemzeti ünneppé való avatásával. Ugy vagyunk vele, — s ezt jóleső érzéssel állapítom meg — hogy, amikor a magyar törvényhozás a daliás időkkel szemben ezzel a nemes gesztussal élt, csak a nép lelkében élő hazafias érzésre és gyakorlatra tette rá a maga hivatalos pecsétjét, mondta rá a régtől fogva féltékenyen ápolt és szeretett nemzeti hitvallásra az — ament.

Ez az adventi korszak hozta el a mi számunkra a Messiást, a magyar szabadságot, amelynek képe be van vésve mindnyájunknak szíve közepébe. Ez a Messiás be is vonult, el is foglalta megillető helyét az ország kormányzatában, társadalmi életében, a vallások egyenjoguságában, a felekezetek kölcsönös és viszonyos működésében, a nemzetiségek látszólagos megnyugvásában. De ki gondolta volna, hogy az ifjú magyar szabadságnak éppen ott akad Herodese, ahonnan a királyi szó szentsége mellett hódító útjára kiindult?! A bécsi udvar talán abban a percben, amelyben a gyöngye uralkodó szentesítette az 1848-as törvényeket, meg is bánta ezt az engedékenységet a magyar nemzeti és egyetemes emberi törekvésekkel szemben s előbb alattomban a nemzetiségek felbujtásával, később nyílt hadiparancscsal mindent

megett, hogy visszafordítsa az idő kerekét s Magyarországot újból a gyarmati tartományok sorsára kényszerítse. A kocka tehát el lön vetve. Most, vagy soha! Vagy győz a magyar a benne rejlő harci vitézség teljes latbavetésével, vagy elbukik az egyenetlen küzdelemben s a saját áldozatos sorsával bizonyítja be, hogy „csak az a szabadság biztos, amit a nemzet fáradsággal, fájdalommal, vérrel érdemelt ki és vérrel biztosított”.

A két eshetőség közül — sajnos — az utóbbi következett be. A feltétlen megadás, a teljes leveretés... Pedig az a férfi, aki magát a nemzet sorsával azonosította, minden emberileg lehetőleg megett a fenyegető veszély elhárítására. Irt, szónokolt, agitált, gyűjtött; egybegyűjtötte a népnek apraját és nagyját s fölleskítve hívta fel a szent háborúra, amelyben az új alkotmányos szabadság jogait az utolsó csepp vérig védelmeznie kell a zsarnoki önkény ellen. Mint a fű a földből a tavaszi szellő fuvallatára, úgy teremtek a porból a szikla-hősök, a névtelen félistenek, akik készek voltak életüket és vérüket áldozni a magyar haza függetlenségeért.

Európa vegyes érzelmekkel nézte ezt a gigászi küzdelmet, amely az ő színpadán — meglehet — csak egy muló jelenet gyanánt játszódott le, de nem maradhatott nyom nélkül sem a szemlélők, sem a küzdő felek lelki világában. Voltak, akik rokonszenvvel kísérték a szabadságszerető kis nemzet megmegújuló győzelmeit s a maguk számára is ugyanazt a boldogító eredményt óhajtották. Másfelől azonban semmi kétség nem volt az iránt, hogy a zsarnokság ősi fészke, Oroszország, a döntő percben beavatkozik s fegyveres számbeli tulsulyával félrebillenti az igazság mérlegét.

Igy is történt. A világosi fegyverletétel után már csak a leszámolás, a bosszu műve következett. Aki tehette, menekült a biztos börtön vagy bitó elől. Kossuth is ezt az utat választotta, de nem azért, hogy arasznyi életét mentse meg általa, hanem azért, hogy az emigrációban a külföld előtt a letiport magyar szabadság szószólója legyen. „Élő tiltakozás a magyar haza állami életének eltiprása ellen isten és világ előtt”.

Erre vonatkozó iratai sok mindent igazolnak, ami nélkül nekünk homályban maradt volna. Annyi bizonyos, hogy ő nem tetszelgett egyéni híuságának, amikor a szabad nemzetek hódolatát fogadta Anglia és Amerika független polgárainak rokonszenvében, hanem **útegyengető** óhajtott lenni, adventi útegyengető az Ur megjelenésének napjára, amidőn ajkának varázsával újra megvigasztalhatja az ő szenvedő népét és mondhat az ő lelki Sionjának kedve szerint való dolgokat. Ily irányu működésében maga-magát az óramutatóhoz hasonlítja, midőn így szól: „Az óramutató nem szabályozza az idő folyását, de jelzi; az én nevem óramutató, jelzi az időt, mely

jönni fog, melynek jönnie kell, ha a magyar nemzet számára még tartottak fel jövőt a végzetek és annak a jövőnek neve: szabad haza Magyarország szabad polgárainak, annak a jövőnek neve: állami függetlenség”.

Ennek a jegyében folyt le amerikai útja is, amely valóságos diadalút volt. Az amerikaiak az ő szabadsághősükhöz, Washington Györgyhöz hasonlították, aki az általa szervezett szabad köztársaságnak, az Egyesült-Államoknak első elnöke lett. Kossuth pedig az általa teremtett független Magyarországnak — kormányzója. A szomorú és dicstelen vég az amerikaiak szemében nem fosztotta meg a népvészért a glóriától, amely még turini magányában is ott ragyogott fölötte az osztatlan magyar nemzet áldásától és imádságától kísérvé az utolsó pillanatig, amikor örök tűzben égő szemei lezárultak s Magyarország koronázatlan királya bevonult a történelembe.

Mauzoleuma itt van közöttünk. De ha most feltámadna, új életre kelve, ismét elmehetne követségben a nyugati nagy nemzetekhez, mennydörögve fülébe kiáltva a Genfi Biráknak: „Az örök igazság nevében s mindarra, ami az embernek szent és drága, mióta az emberiség története meg van írva, sohase volt ügy igazságosabb, mint a magyar ügy”.

Ezekkel a testamentumszerű szavakkal ő most is a mi védőügyvédünk s ezt előbb-utóbb meg kell hallaniok azoknak, akik ma még siketek, vagy készakarva zárják el fülüket a magyar igazság előtt.

A hazai evang. egyháznak örök dicsősége, hogy Kossuth Lajost magáénak mondhatja. S ebben a dicsőségben osztozik vele a lelki unióban egybeforrott egész protestáns világ. Vallási meggyőződéséről ő maga így nyilatkozott: „Nemcsak születésem, hanem meggyőződésem szerint is protestáns vagyok, mégis ugyanazzal a lelkesedéssel harcolnék hazámban a katholikuskok és minden más hitvallás szabadságáért, függetlenségeért és önkormányzatáért. Elvem azonban az, hogy az egyház ne avatkozzék a politikába, a kormány pedig ne avatkozzék az egyház ügyeibe”.

Ez a megnyilatkozás is mutatja, hogy ki volt Kossuth Lajos. Nem a pillanatnyi pártérdek kicsinyes istápolója, hanem egyetemes nemzeti és humánus alapokra helyezkedő, önzetlen munkása nemzetének, a magyar szabadság védelmében egyuttal védelmezője a világszabadságnak is, amelyet nem szünt meg ápolni soha, ihletett lélekkel állván annak szolgálatában az utolsó lehelletig.

Kossuth alakja már kortársai közül is kimagaslott annál a magasröptű idealizmusnál fogva, amely egész lényéből szerteáradt s környezetét is magával ragadta. Ez volt sikereinek egyik titka. Emellett az a csöggedetlen kitarítás, amellyel képviselte az emigrációban a ma-

gyar ügyet a különböző fórumok előtt. Alig volt ugyanis valamely rendszerváltozás, vagy érdekösszeütközés Európában, amelyet meg ne próbált volna értékesíteni — az itthoniakkal egyetértve — Magyarország feltámadása érdekében. A küzdelem a legtöbb ember előtt reménytelennek látszott és ő mégis váltig harcolt, hogy lelkének szeplőtlen ideálját, a teljes és tökéletes, független Magyarországot megvalósíthassa.

Az 1867-iki kiegyezés ennek véget vetett. A nemzet kibékült uralkodójával. Szent István koronája ismét ott ragyogott régi fényben a törvényes magyar király fején. S úgy tudjuk, hogyha I. Ferenc József csupán magyar király lett volna s nem osztrák császár is egyszersmind, a nagy száműzött szívesen hazajött volna, hogy ne kelljen élete fogytáig tört remények omladé-

kán busongania. De a sors úgy akarta, hogy maradjon ott Itália Unita védőszárnyai alatt, mint az olasz-magyar testvériség örök szimbóluma.

Istenben és magyar hazája jobb sorsában való hitét soha meg nem tagadta, pedig hány-szor kellett rút hálátlanságot tapasztalnia azok részéről, akikért élete nyugalma, családi boldogságát s erőinek legjavát önzetlenül oda-áldozta! Istenben és a haza jobb sorsában vetett biztató reménnyel imádkozik Orsovánál, egy idegen világ kapujában, amidőn visszanézve a magyar cimerre esik tekintete s így szól — így szól a mai napon is mihozzánk, csüggeteg magyarokhoz: „A kereszt, mely e Golgothán emelkedik, most nem a sír fejfája, hanem a Feltámadás jelvénye”.

TALÁLKOZÁS*

Az ut egy kanyarulatánál szemben találtam magam az új esztendővel. Az Idők szárnyán érkezett s halkán, nesztelenül leszállt a földre. Ránézek, de nem látom: körvonalai elmosódottak... alakját fátyol fedi, melyen áttetszik tarka ruhája... szemét elrejtő lezárt szempillája... csukott ajka néma... „Ki vagy te rejtélyes idegen? Mi a neved? Honnan jössz és hová mész? Ki küldött hozzád téged és mondd... miért? Mi az, mit kezdedben rejtve tartogatsz?... Szólj... beszélj, hadd hallom hangodat... hisz rejtélyes titokzatosságodban oly félelmetes vagy...”

S most megszólal a jelenség. Hangja halk mint a fuvalom, de tiszta és átható, mint a kristályharang. „Nevem: Élet. Felgyújt egy szikra, kiolt egy lehellet, mégis örökkévaló vagyok. Honom a Végtelenség, onnan

jöttem és oda térek vissza... Aki engem küldött, az messze, fenn lakik a csillagok fölött és a Legnagyobb mindenek között... Hogy miért küldött?... azt ne kutasd. Őt ésszel fel nem érheted, gondolatoddal le nem mérheted. Ő minden értelem felett való... Amit pedig számodra kezemben tartogatok, az saját munkádnak gyümölcse... Te vetted el a búzát, te hintetted el a konkolyt... te ültetted a rózsafát, te fontad magadnak az ostort... Különböznélj meg jól, talán... talán... nem is vagyok előtted olyan nagyon ismeretlen...” S amint nézem... nézem... mind élesebben tűnnek elő a körvonalak... a fátylak foszladoznak... felnyílnak a csukott szempillák... és én szembenézek — mit gondolsz kedvesem, kivel?... Önmagammal.

Dr. Patakiné Nagy Piroska.

*) Átvéve a kolozsvári Unitárius Közlöny-ből.

Felhívás a magyar unitáriusokhoz

(Olvassa el mindenki.)

Az unitárius hívek száma Budapesten és az egész csonkaországban az utolsó néhány esztendő alatt csaknem megháromszorozódott. Sajnos azonban, ha az okát nézzük, nincsen semmi örvendeni valónk e fölött a tekintélyes lélekszám gyarapodása fölött. Ez is csak székely fajunk nagy nyomoruságát mutatja, azt t. i., hogy milyen sok embernek kellett elhagynia szép Erdélyországban szülőföldjét, a hajlékot, ahol Isten áldott napját először meglátta, a templomot, ahová zsoldárokat énekelni és imádkozni járt, őseinek sírját és mindazt, ami az életet számára egykor széppé és boldoggá tette. A nagy lélekszámszaporodás új egyházi intézmények szervezését tette szükségessé, hogy az idegen környezetben is tovább ápolhassuk és erősíthessük híveink szívben a vallásos hitet, amit mint egyetlen örökséget magunkkal hoztunk, ami, ha minden egyébünktől megfosztanak is, megmarad, vigasztal, bátorít s jobb jövővel biztat. De hiányzott hozzá az anyagi erő. Hála legyen azonban a jó Istennek — mintegy gondviselészerűen — most is, mint annyiszor,

szinte legendás áldozatkészséggel segítségünkre jöttek amerikai és angol unitárius testvéreink, kik közadakozás folytán a IX. ker. Rákos-utca 3. sz. alatt legalább is egy félmillió pengő értékű nagy székházat vásároltak meg számunkra azzal a céllal, hogy abban mint központi Missió Házban magyar unitárius egyháztársadalmi életünk otthont találjon és hogy egy második kápolna létesíthessék benne a hívek számára.

Sajnos azonban azokból a szép tervekből, melyek az alapítókat, a Missió Házzal kapcsolatban vezette, a lakáskötöttség miatt csak kevés volt ezideig megvalósítható. Most azonban hála Istennek közel van az idő, mikor egyik legfőbb célunk, az új kápolna terve valóra válhat. Budapest székesfőváros tanácsa, három éven át 24 ezer pengőt állított be a költségvetésbe a kápolna-építés segélyezéséért s ezzel mintegy a maga részéről is igazolta annak nagy szükségét és jelentőségét. Fedezetlenül marad még a kápolna berendezésének költsége, ami a hívek áldozatkészségére vár.

Magyar unitárius hívek! Amerikai és angol testvéreink és Budapest székesfőváros csodás áldozatokat

hoztak egyházi életünk felvirágoztatásáért. Most rajtunk van a sor, hogy mi, akiknek szívéhez legközelebb áll az ügy, mi is bizonyosságot tegyünk szent vallásunkhoz való áldozatos ragaszkodásunkról. S mikor ezzel a céllal az elnökség a magyar unitárius hivekhez fordul, teljes tudatában van annak, hogy sok helyen csak szegénységre talál, kik maguk is segítségre szorulnak az egyház részéről. A Misszió Ház igyekezett eddig is és igyekezni fog ezután is ezeken erejéhez mérten segíteni. Megjegyezzük azonban azt, hogy itt most egy olyan ügyről van szó, melyet nemcsak a gazdagok aranyával, de a szegény asszony két fillérjével is eredményesen lehet szolgálni. Aki egy rövid esztendő folyamán naponta 5—10 fillért egyházára és Istenére gondolva félrteesz és megtakarít, ezáltal örök időkre szóló családi ülőhelyet biztosíthat a Misszió Ház kápolnájában nemcsak magának, hanem késői unokáinak is. S mennyi drága tradíció fűződik majd ezekhez a családi padokhoz késői unokáink számára! Nem akarjuk hinni, hogy ne akadjon Budapest és az ország unitárius hivei között háromszáz olyan ember, ki ilyen formán háromszáz ülés költségét örömmel ne vállalná.

Akikkel szemben pedig Isten a földi javak osztogatásában bőkezűbb volt, azoknak alkalmat adunk hálaadásra és arra, hogy családjuk egyik-másik hön szeretett, feledhetetlen tagjának nevét megörökíthessék a kápolnában arról, hogy emlékezetükre egy urvacsorai asztalt, urvacsorai kelyhet, terítőt, vagy egy szószéket ajándékozzanak, vagy pedig egy színes kápolnaablak

költségét vállalják és annak esetleges képein örökítsék meg kedveseik emlékét.

Magyar unitárius hivek! Mindenkitől csak annyit várunk, amennyit anyagi ereje megenged és szíve sugal. Reméljük, hogy nem fogunk csalódní. Reméljük, hogy nemcsak amerikai és angol testvéreink és a székesfőváros áldozatával maradunk, reméljük, hogy mindenek felett ti lesztek azok, kik szegénységtekben is áldozatot hoztok azért, hogy Erdély bércei közül szent örökségképen hozott hitvallásunkat a nemzet javára és Isten dicsőségére a szőke Duna partján is felvirágoztassuk.

A jóindulatu érdeklődőknek részletes felvilágosítást élőszóval vagy írásban dr. Csiki Gábor lelkész (IX., Rákos-u. 3.) ad a legnagyobb örömmel. Ugyancsak hozzájuttatandók az egyes megajánlások is, vagy személyesen, vagy postautalványon.

Budapest, 1927 október hava.

Az elnökség.

NB. Ezt a felhívást az Igazgató Tanács teljes egészében magáévá tette s mint egyházunk jövőjét szolgáló fontos ügyet, meleg szeretettel ajánlja összes hiveink figyelmébe.

Atyafiságos üdvözlettel

Budapest, 1927 október 16.

Az Igazgató Tanács nevében:

Józan Miklós,
püspöki vikárius.

HIREK

Telefonszámunk: Lipót 974-24.

Istentiszteletek a fővárosban és környékén minden vasárnap délelőtt 11 órakor az V., Koháry-utcai templomban. Októbertől kezdve minden hó második vasárnapján d. u. 4 órakor a VIII., Csobánc-utcai elemi iskolában és minden hó utolsó vasárnapján délelőtt 11 órakor Pestszentlőrincen a kulturházban.

Tanuló-ifjuságunk számára minden hó második vasárnapján az elemisták és a középiskolások I—IV. oszt., minden hó utolsó vasárnapján pedig az V—VIII. oszt. és iparostakonok számára istentiszteletet tart Jancsi László lelkész, a templomban. Az istentisztelet ideje: reggel 9 óra. Megjelenés kötelező.

Esketést, keresztelést, temetést egy nappal előbb kell bejelenteni. Ezt saját érdekében mindenki tartsa szem előtt. Hivatalos órák: délelőtt 9—12-ig és délután 2—4 óráig.

Lakásváltoztatás esetén egy levelezőlapon kérjük az értesítést az új címről, hogy lapunkat pontosan kézbesíthessük.

Ha egy családban betegség, vagy egyéb baj támad, ha valamely család tagja kórházi ápolás alá kerül, hozzátartozói levélben vagy telefonon értesítsék a lelkészi hivatalt erről, hogy amennyire erőnktől telik, enyhítsük testi-lelki fájdalmát, szenvedő testvérünknek.

Rendőr. istentiszteleteink november havában kezdődtek meg. Józan Miklós püspöki vikárius, a rendőrök evangelizátora minden hó harmadik csütörtökén este 6 órakor szolgál rendőrhiveinkkel az Ur színe előtt.

Pénztári órák a budapesti lelkészi hivatalban délelőtt 9-től délután 3-ig. Adót, előfizetést, adományt átvesz Gál Miklós pénztáros.

Angol órák. Hétfőn délután 5—7-ig és kedden délután 3—5-ig kezdődnek az egyházi tanácsteremben, V., Koháry-utca 4. I. em. 8. (a templom alatt). Minden hó utolsó péntekjén társalgás.

— Az Amerikai Unitárius Társulat elnöke dr. Cornish, akit mi is kedves vendégül tisztelhattunk egyszer Budapesten, nem régen súlyos operáción esett át. A műtét sikerült és a beteg jobban van. Jó egészséget kívánunk neki mi is.

— Néhai Perczel Ferencné örök emlékű nagyszonyunk nevére fogja elnevezni magát Leányegyesületünk. Az ünnepélyes névfelvétel 1928 február hó 5-én d. u. 4 órakor lesz azon a műsoros ünnepélyen, amit a Koháry-utcai templomban rendez a Leányegyesület elnöksége, dr. Enyedy Róbertné elnök vezetésével. Az ünnepély műsorának egyik kiemelkedő pontja Buzogány Anna főv. tanárnő felolvasása lesz, amelyben Perczelné, Kozma Flóráról fog emlékezni. Nemcsak leányokat, de szüleiket is szeretettel lát és hív az elnökség.

— Pál Miklósné urnő, kedves miskolci hívünk egy szép urvacsorai pohárterítőt ajánlott fel a budapesti templom Urasztalára. Karácsonykor már fel is terítettük és ez uton is köszönjük.

— Az állami hitoktató-lelkész, akinek állását a kultuskormány nagylelkűsége állította fel egyházunk segítségére, Pethő István okleveles lelkésztársunk személyében megérkezett. Aranyos-rákosi (Torda-Aranyos-megye) születésű. Egy félévig segéd pap volt Szabédon. Szelid, csendes, gyermekekhez hajló egyénisége, i— hisszük — feltalálja magát abban a munkakörben, amelyre vállalkozott. Beköszöntő-beszédjét február hó 12-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor tartja a Koháryutcai templomban. Ezen a napon az ifjusági Istentisztelet, éppen a beköszöntőre való tekintettel nem 9 órakor, hanem az Istentisztelet idején 11 órakor lesz. Elemi és középiskolások megjelenése kötelező.

— Máthéffy Domokos nyug. min. tanácsos hívünk nyugalomba vonulása alkalmával lelkiismeretes munkásságáért kormányzói kitüntetésben részesült. Amidőn erről örömmel adunk hirt, mi is szeretettel és tisztelettel gratulálunk és a munka után megérdemelt pihenést kívánunk.

— Eljegyzés. Szentgericzei Gál Ágnes eljegyezte Szilágyi László, Kolozsvárt. — Ranzenhofer Erikát eljegyezte dr. Krivátsy-Szűts Lajos min. titkár Budapesten. Mindkét ifju párnak igaz szívvvel gratulálunk.

— Egy erdélyi unitárius család nevében fordulunk hiveinkhez azzal a kéréssel, hogy aki tud valamilyen módon segíteni a 3 gyermekes szép családon, kérjük mielőbb írja meg nekünk. Becsületes napszámos emberek. Hamisítatlan székely kedvességű a szívük s a beszédjük. Albérletben laknak heti 8 pengőért, de reggel 8 órától este 8 óráig nem szabad otthon lenni sem szülőknek sem gyerekeknek. És reggel nem szabad tüzet gyújtani, tejet melegíteni a gyermekeknek. Csoda, hogy eddig nem lettek betegek a jeges tjtől. Azt kérik csak, hogyha valaki egy ilyen áru, de jobb albérletet tudna nekik ajánlani, írja meg a lelkészi hivatalba. Esetleg segédházfelügyelőnek is elmennek. Mi is szívesen ajánljuk őket, mert szerények, szelidek, dolgosok.

Az abrudbányai templomra még a következő adományokat kaptuk: Özv. Kovács Józsefné, Kovács Károly 50—50 P-t. Perselygyűjtés Hódmezővásárhelyt: 40 P. Dr. Majzy Ferenc gyűjtése 24 P. Dr. Jakab Zoltán 16 P. Hódmezővásárhelyi Egyház 15 P. Dr. Kozma György 10 P. Ozanich Gyula 6 P. Bartha Lajos 5 P. Jahl Nándorné 2 P. Ptehő István 1 P 50 fill. Barabás István 1 P. Összesen: 220 P 50 fill. Eddigi gyűjtés 978 P 07 fill. és 139 lei. Együtt: 1198 P 57 fill.

— Halottak. Fekete Gyuláné szül. Frommer Vilma (de Szentábrahám) 35 éves korában 1927 dec. 23-án meghalt, Ujfehértón. Legyen pihenése békés.

Pálffy Gyula állategészségügyi felügyelő (de Tarcsafalva) 61 éves korában 1928 január 18-án Budapesten meghalt. Temetése január 21-én volt a X. Uj temetőben. Csendes, békés ember volt. Mi is siratni fogjuk.

— Az Unitárius Egyházi Igazgatótanács december 28-án rendkívüli ülésben tárgyalta Orbók Ferenc, dr. Ádám Dénes és dr. Kovács Gábor igazgatósági tagok véleményes javaslata alapján a lelkészi nyugdíjszabály-

zat tervezetét, amit a kolozsvári nyugdíjszabályzat mintájára — a mi viszonyainkra alkalmazott Barabás István hódmezővásárhelyi lelkész.

— Kovács József-emlékharang Hódmezővásárhelyen. Élete szakadatlan áldozás volt egyháza oltárán. Építő munkája erős várrá szilárdította hódmezővásárhelyi egyházközségünket. Építő munkája nem szakadt meg halálával sem. Emléke folytatja ott, ahol elhagyta erőtlén keze, folytatja az egyházzal való gondoskodás atyai munkáját azoknak szívével és azoknak kezével, akikkel összeforrt szeretetben, lélekben, munkálkodásban. Özv. Kovács Józsefné öméltósága, elhunyt férje: néhai Kovács József kormányfőtanácsos, köri felügyelő gondnokunk emlékére egy 8 mázsás harangot öntetett a hódmezővásárhelyi eklézsia számára. A harang mintegy 5000 pengő értéket képvisel. Karácsony első napján a délelőtti Istentiszteleten szentelték fel és adták át hivatásának a harangot. A karácsonyhoz méltó „angyalfiát” a Presbiterium nevében Dr. Pálffy József egyházgondnok, az ifjuság nevében Barabás Erzsike polg. isk. tanuló, az Egyházközség nevében pedig Barabás István lelkész köszönte meg. Ó-esztendő estéjén szólalt meg először a harang és mindennap este is meghuzzák Kovács József emlékére.

A harang felírását mutatom be végezetül „Isten nevének magasztalására, felejthetetlen hitvestársra, Kovács József főgondnok, m. kir. kormányfőtanácsos emlékére, a hódmezővásárhelyi unitárius egyházközség számára öntette özv. Kovács Józsefné, szül. Czimmermann Anna. 1927.”

A másik oldal felírása ez:

„Ahányszor megcsendül s imára hiv szavam,
Két szívnek jóságát hirdeti ajakam.
Érchangom szárnyain, ég-föld között járok,
Innen imát viszek, onnan áldást hozok.

Égben is, földön is fennszóval hirdetem:
Csak a teste pihen künn a temetőben;
Kovács József lelke él az iskolában,
Templom köveiben, föld barázdájában!

— Dr. Serédy Jusztinián biboros-hercegprimást ki-neveztetése és felszentelése alkalmával a következő sürgönnyel üdvözölte Józán vikárius úr: „Eminenciádat magas közjogi méltóságában hazafias örömmel üdvözölve, főpásztori működésére Istennek gazdag áldását kéri, a Magyar Unitárius Egyház nevében Józán Miklós püspöki vikárius. A hercegprimás úr a következő sürgönnyel válaszolt: „Szíves üdvözlését hálásan köszönöm, Serédy

— A konfirmációra való előkészítés március első vasárnapján kezdődik. Minden 14. életévét betöltött fiú és leány jelentkezzék idejében a lelkészi hivatalban vagy a hitoktató lelkészeknél.

— A böjti Istentiszteleteket február hó 26-tól kezdve, minden vasárnap délután 5 órakor ez évben is felujtjuk.

— Az Unitárius Bált (a Brassai Sámuel Ifjusági Egyesület rendezésében) az idei farsangban is megtartjuk. A bál ideje: 1928 február hó 18. este fél 10 óra. Helye: az V. ker. Mária Valéria-utca 12. szám alatt a Lloyd-palota nagyterme.

A Leányegyesület havonta kétszer tart összejövetelt a tanácsteremben. Minden hó első és harmadik vasárnapján délután fél 4 órakor. Minden ülés kezdetén biblia-magyarázatot tart az Egyesületben tömörült konfirmált lányoknak dr. Csiki Gábor missziói lelkész. Azután dr. Enyedi Róbertné f. tanárnő vezetése mellett mesélnek, szavalnak, olvasnak, vagy valami hasznos háziipari vagy iparművészeti kérdést tárgyalnak meg.

Decemberi Dávid Ferenc-egyeleti estélyünk e hó 9-én este 6 órakor zajlott le a templomban. Pál Ilonka énekművésznő és dr. Molnár Jenő Antal orgonaművész valóban remekeltek, — mindkét számukkal méltó kezet adva annak a szárnyaló dicsőítő éneknek, amellyel Józán Miklós püspöki vikárius font — felolvasásában — Kossuth emlékének koszorút.

Karácsonyfa-ünnepek. Az évek óta szokásos gyermek- és ifjusági karácsonyfa-ünnepek az idén is lezajlottak. De az idei karácsony valahogy melegebb volt az eddigieknél. Kivülről metsző téli hideg ostromolta a meleg szobákat és úgy látszik az emberek szíve megérezte, hogy ilyen nagy hidegben nagyon melegnek kell lennie — különösen karácsonykor. És megnyíltak a szívek. És érkezett a sok ajándék: könyv, pénz, cukorka, használt- és új ruha, cipő. Voltak családok, akik a legkomolyabb feladatot csináltak a karácsonyi örömküldésből és egész ruháknak való szövetet, anyagot, cipőket, sőt 40 pár új gyermekharisnyát is küldtek az angyallal az unitárius karácsonyfára. És a segítség nyomán egymás után hullottak le a ruha-, cipő-, tüzelőgondok az édes anyák bánatos szívére... A kihulló örömkönnyek nyomán felderült homlokukon a Jóságban, Istenben való hitük felhőtlen ege. Sírás és öröm volt ezt látni.

Ezek a kihulló boldog könnyek legyenek köszönet, minden adakozó szívnek. Adjon hálát Istennek minden segítő azért, hogy adhatott. Hogy a segítséghez segítette őt az Ur jósága.

December 21-én délután 3 órakor volt az elemi és középiskolás tanulók ünnepe. Énekek, szavatok, mese szerepeltek a műsoron. Mintegy 300 gyermek vett részt benne szívvel-lélekkel s kapott részt a végén a könyvvel, ajándékkal, édességgel megtöltött csomagokból. Az ünnepélyt itthon tartottuk a templomban. A kiosztás a tanácsteremben volt. Jól elfértünk és ha az Ur megérnünk engedi, jövőre is itt fogjuk tartani.

Az egyetemi ifjak karácsonyfa-ünnepe dec. 22-én d. u. 4 órakor volt ugyancsak a templomban. Művészi zene- és énekszámok és dr. Csiki Gábor missziói lelkész találó alkalmi beszéde töltötték ki az ünnepélyt. Utána a Nőszövetség a tanácsteremben dúsan megrakott asztaloknál látta vendégül a családi otthont nélkülöző ifjúkat. Mondanunk sem kell, hogy mindkét ünnepet a mi kedves Nőszövetségünk rendezte, amelynek mindig gondja van arra, hogy szeretetében részesítse azokat, akiknek arra nagy szükségük van.

Hogy örömet szerezhett az ünnepen Nőszövetségünk, azt a TEBE 300 pengős nagylelkű adománya, az egyházi intézmények és az unitárius társadalom áldozatkészsége tette lehetővé.

Új cipőt és 2-2 pár harisnyát kapott a Nőszövetségtől 17, Úrmössy Zsigmondéktól 3, Beke Mózes úr

jóvoltából, összesen 25 gyermek. Használt ruhát, cipőt, az adakozók jó szívéből 30 gyermek. Ezenkívül a különféle adományokat helyszűke miatt sem tudja felsorolni a Nőszövetség, hanem lapunk útján izeni: „Akik pénz-, ruhaféle, élelmiszer vagy más adománnyal segítségünkre voltak, ne vegyék rossz néven, ha külön-külön mindenkinek nem írunk köszönő sorokat. Kérjük — a nemesszívű adakozók — fogadják ezúton hálánk kifejezését s a jutalmat találják meg nemes szívük és lelkiismeretük nyugalmában. Gyermeküket boldoggá tenni, ez lehet Isten előtt legkedvesebb.

Az Unitárius Nőszövetség Vezetősége.

— A Magyar Unitárius Nők Szövetsége 1927. dec. hó 1-én tisztújító közgyűlést tartott, melyen az alábbi tisztikart választották meg: Elnök: Józán Miklósné, alelnökök: özv. Fábry Edéné és özv. Péterffy Lajosné, pénztáros: Polgár Lipótné, Ellenőrök: Ráduly Jánosné és dr. Csiki Gáborné, titkár: Péterfi Julia. A Leányegyesület vezetője: dr. Enyedi Róbertné, Pünkösti Mária dr.

Kebli Tanácsunk, mely legutóbb december 4-én tartotta ülését, az Egyházköztség 1928. évi költségvetését állapította meg. A költségvetés összege 30.420 pengő. Azonkívül felülvizsgálta a tanácsterem átalakítási költségét, amely súlyosan érintette a múlt évi költségvetés mérlegét, de a tanácsteremre most már elkerülhetetlen szükségünk volt. Végül az egyházi adó kérdését tárgyalta és a Gazdasági Bizottságot megbizta az adókérdésnek a rendezésével.

Karácsonyi ünnepünkön a háromszori úrvacsoraszta teljesen megfelelt annak a célnak, amelyért ezt az újítást behoztuk. Különösen Budapestvidéki híveink számára tette lehetővé a reggeli Istentisztelet az ünnepi templomozáson való részvételt. Egészen telt, sőt zsufolt templomban imádkoztak a lelkek. Úrvacsorát vettünk 500-an. Az úrvacsorai kenyeret és bort Józán Miklósné főtiszteletű asszony adományozta. Isten áldja meg jóságát.

— Ó-esztendő estéje és az új év is örömet hozott, mert sokan vettünk részt mindkét alkalommal a templomban az imádkozásban.

— A Bethlen Gábor-Szövetség a múlt évi mintára az idén is folytatja a protestánsizmus problémáival foglalkozó előadásainak rendezését. Eddig már két előadást megtartottak. Az ezutániak műsora ez: Január 24-én Báró Kaas Albert dr.: Individuális és szociális elemek a protestánsizmusban. Dr. Benes Zoltán: A nemzeti egység és az osztályharc elmélete; február 21-én Kapi Béla püspök: A nemzeti egység veszélyeztetettségének okai; március 6-án: Dr. Ravasz László püspök: Protestáns egység és annak eszközei, március 20-án dr. Darányi Kálmán képviselő: Egység a nemzeti társadalomban s végül április 17-én dr. Neményi Imre ny. államtitkár: Az egységre való nevelés címen tartanak előadást. Az előadások a IV. ker. Deák-téri evangélikus iskola II. em. dísztermében tartatnak délután 6 órakor.

